

STILLEVEN.

tailleurs, elk seizoen nieuwe kleurencombinaties verzinnend, die Cézanne tot die verfijning zijner techniek dreef en het is niet de smaak, die wij bovenal in z'n werken bewonderen. Het is de zuivere menschenliefde in de werken van Paul Cézanne, — in z'n hooghartigheid nederig —, waarbij nooit, ook niet voor een oogenblik, 't object dat bemind werd en weer beminnen moest: de menschenwereld of maatschappij uit 't oog verloren werd; en waarin dan ook die eenheid van kunst en leven, die subtiele, liefdevolle vereeniging van den bizonderen mensch met de algemeene menschenmaatschappij, van den éengeest met den Algeest, die afdaling en neerbuiging van den kunstenaar tot de menschheid en die opheffing van de menschheid tot de lichtende hoogte van den kunstenaar heeft plaats gehad, die je altijd in 't waarachtig groote werk aantreft. Het is de geheime, geestelijke onderstroom, de karaktervolle menscheijkheid dezer tooverijen met licht en donker, van dit nobele

spel van schijnen en weerschijnen, die wij bewonderen in Cézanne boven z'n aangeboren kleurfinjngevoeligheid. Wel is het décoratieve aspect dat iedere eenigszins kunstgevoelige leek in Cézanne's werken vermag op te merken, gemakkelijker te verstaan. Het staat er mee als bij ons met het werk van Jacob Maris b.v.: elkeen bewondert z'n fraaie kleur, maar veel minder zijn er, die den hechten bouw, de weloverwogen, balanceerende compositie zijner werken weten te waardeeren, de koele rust in de grandeur, waartoe zijn geest niet dan na veel leed en strijd kan zijn gekomen. De meesten vatten een kunstwerk van de stoffelijke en niet van de geestelijke zijde op, het wat eens kunstwerks interesseert de menschen meer dan het hoe, wanend dat de schoonheid een eigenschap der dingen is.

Vroegere werken als de kaartspelers, „Mardi gras” met de beide harlekijns, latere als het portret van Gustave Geffroy, het gezicht op Gardanne, vertoonen tot welk eene